

EEN BEZOEK AAN DE „KAREL DOORMAN”

Daartoe in de gelegenheid gesteld door de Chef van de Marine Tandheelkundige Dienst, overste D. J. A. v. d. Woerd bracht een dertigtal leden van de T.S.V. „John Tomes” op 8 Juni j.l. een bezoek aan het vliegdekschip „Karel Doorman”, de nieuwste aanwinst der Koninklijke Marine. Schrijver dezes maakte als tandarts de excursie mede.

Aan de wal verwelkomd door de overste, collega van der Woerd, gaat deze het eerst aan boord en wordt daar met het voor opperofficiëren gebruikelijke ceremonieel ontvangen. Een schrill fluitsingnaal, de wacht staat in de houding en brengt het militair saluut. Dan worden wij aan boord genodigd. In de officieren-messroom geeft de heer Korsten, luitenant ter zee 1e klasse een technische en tactische uiteenzetting van inrichting en doel van deze, vanwege zijn afmetingen en vorm wel zeer ongewone oorlogsbodem. Onze mentor is, naar hij zo terloops vertelt, een der weinigen, die uit de slag in de Javazee zijn teruggekeerd en geeft op de zakelijke toon van wie het zeevaartbedrijf en deszelfs hachelijke avonturen heeft doorleefd en met de meedogenloze consequenties vertrouwd is geworden, een onopgesmukt en kernachtig exposé, dat wij tot goed begrip nodig hebben op onze rondgang door en over dit uitwendig erg overzichtelijke, doch van binnen voor leken verwarrend-gecompliceerde oorlogsinstrument.

Wie na deze primeur (zelfs de pers moet na d eerste, door stormweer mislukte poging, nog aan de beurt komen) het voorrecht zullen genieten onze voetsporen te drukken, één goede raad: laat alle herinneringen aan en voorstellingen van de inrichting van moderne mailstomers gerust thuis; verwacht geen indrukwekkende traphuizen, beloperde brede gangen, kostbare betimmeringen met uitheemse houtsoorten, monumentale salons, weelderig gestoffeerde of minder luxueuze hutten, naar gelang van (in passageprijzen afgemeten) rangen en standen. Niet dat zulks de totale bouwkosten voor de belastingbetaler merkbaar zou hebben beïnvloed, tenzij als een scheutje in de emmer. Doch wáár in dit oerwoud van grillig gewrongen buizen en leidingen, bezet met allerlei tumoren van afsluiters, aftakkingen en velerlei volumineuze vormsels van niet te bevroeden betekenis zouden zij een nog zo bescheiden plaats kunnen vinden? De gangetjes met onverwachte wendingen als haken, geslagen door een vluchtend haas, wringen zich met moeite door de stugge stalen lianen die dek op dek schijnen te dragen om op een ongeweten plaats ergens in de diepte hun oorsprong te vinden en zich tenslotte in de onontwarbare verstrengeling te verliezen. Ontelbare lage, maar niettemin hoog gedrempelde doorgangen in evenzoveel ijzeren schotten, waarin de deuren thans argeloos open staan, dwingen tot heilzame oefeningen voor ankylotische kniegewrichten en verstijfde wervelkolommen. Steile en ijle trapjes van tot het uiterst beknopte constructie leiden door op krappe maat gesneden luiken omhoog en omlaag, tot ergens in het hart van het schip een zichtbaar stuk schroefas duidelijk maakt, dat de bezoeker nu wel in deze, hier horizontaal getraliede kooi ongeveer op de bodem is aangeland.

Men zoeke in deze blinde ruimte met zijn machtige turbines en wirwar van buizen en trommels geen cabine of ook maar een simpele afscheiding als symbool voor de

vaak spannende taak van de mannen, die de duizenden paardekrachten in toom houden. Niets van dit alles. Slechts de onafscheidelijke scheepstelegraaf, manometers, slagentellers en handwielen van ogenschijnlijk ongeriefelijke uitvoering, in het front waarvan haast bij wijze van uiterste concessie zo maar een paar vierkante meter kostbare ruimte op een der roostervloeren zijn vrijgehouden, doen de plaats vermoeden, waar men althans enige geriefelijkheid, al was het maar een zitbankje voor de dienstdoende officier zou hebben verwacht. Niets.

We gaan terug door eendere smalle gangen waar gelijk overal bij elke bocht een matroos de wacht houdt. Niet ter ere van ons, maar vanwege de grote plas extravluchtige vliegbenzine, welks brandgevaarlijke dampen de voortdurende aandacht voor zich opeisen.

Na veel lopen en klimmen staan we na het kunstlicht ineens op het pleingrote vliegdek. In de wind en barre zon. Zo effen als een aanmengplaatje, geen sprietje groen, zomin als op de kade waaraan het schip als vastgegroeid gemeerd ligt en geen vierkante centimeter schaduw. De commandotoren staat eenzaam terzijde op het z.g. eiland. Op het dek alleen stalen kabels om de aansuizende vliegtuigen bij de staart te grijpen en als dat gelukt vóór het ijzeren vangnet tot stilstand te brengen. Gelukt het niet, dan vallen er brokken. Het blijft een riskant werk, het landen, want de piloot moet bij het volle vaart lopende en vaak steigerende schip afgaan op de seinen van de „batsman." Wat daarbij in oorlogstijd zoal kan gebeuren en rauwe werkelijkheid is, houdt met tandheelkunde helemaal geen verband meer en blijft dus buiten beschouwing.

In de commandotoren weinig dat aan de vorstelijke ruimte op de brug van een passagiersschip doet denken. Op de binnenvaart is men vaak niet eenvoudiger behuisd. De enige luxe bestaat in een hoge stoel voor de commandant om de navigator goed op de vingers te kunnen kijken. Of beter twee stoelen: een aan bak- en een aan stuurboord; dit kleine gerief gunnen wij het hoogste gezag gaarne.

De man aan het roer staat een verdieping lager bij een gloeipeertje, zonder ander uitzicht dan op zijn kompas. Hij behoeft niet te zien wat op zee gebeurt, het zou hem nodeloos afleiden; gaat er iets scheef wat hem in oorlogstijd rechtstreeks zou regarderen dan merkt hij het wel en is het nog vroeg genoeg of te laat. Om het even; modern warfare eist zulks. Zo althans leert men het zien door de marinebril.

In de hangar onder het vliegdek ontbreken nog de vliegtuigen; daarvan wordt binnenkort een lading ingenomen. De immense ruimte met een paar dozijn tractors, die er schuchter bij elkaar staan, suggereert een onwaarschijnlijk grote garage. Voor en achter een lift als een dansvloer, die vierkante gaten in het vliegdek vrijmaakt, waardoor in luttele seconden een „vuurvlieg" wordt opgeslokt of uitgespuwd, al naar behoefte.

We dalen af naar het hoofddek: het kunstlicht heerst weer oppermachtig; een gat hier en daar waardoor daglicht naar binnen valt, leidt naar een der „zwaluwnesten" met de beschermende vierloops stukken afweergeschut. Dan weer de gloeilampen om de duisternis te bannen, ook in de verblijven der manschappen: als bij toeval overgebleven ruimten tussen de alom aanwezige buizen en verdere ongemamoufleerde onderdelen van de technische installaties. Lange tafels en enige rijen stoelen; 's avonds schieten de matrozen zich op in hun hangmatten als vleermuizen aan de zoldering. Lang niet allen vinden daar hun bescheiden plaats, in nissen en overgeschoten hoeken, die de oppermachtige machines niet kunnen dienen, nestelen bij nacht een of meer marinemannen in hun onafscheidelijke hangmatten. Het is niet eenvoudig voor zeven honderd koppen logies te vinden op een schip dat wel groot maar kennelijk van zijn eigen organen boordevol is.

In de achtersteven huizen de officieren, de ouderen in een eigen hut, de jongeren getweeën De commandant is — wie zou het anders verwachten — ruimer gehuisvest; in zijn suite dringt zowaar daglicht door. De „janpleizier" met zijn batterij van negen badkuipen en een rij douches voltooit deze bescheiden wijk en geeft de état-major gelegenheid elkaars gezelschap al poedelend vrij en ongedwongen te genieten. A la mer comme à la mer.

De twee ziekenverblijven (een voor besmettelijke aandoeningen), in marinetaal de ziekenboeg, flankert de spreekkamer van de beide officieren van gezondheid; een operatiekamer meer naar beneden dient voor belangrijke ingrepen. In de buurt huist ook de tandarts, diens behandelverblijf en werkmilieu is in de korte tijd na de officiële overname van de oorlogsbodem van de Britse marine nog niet aan de Nederlandse behoeften aangepast. Hoe het er dan zal uitzien blijft aan de fantasie overgelaten.

De officieren-messroom is begin- en eindpunt van de verkenningstocht door het ingewand van de „Karel Doorman” en dus treffen de excursisten elkaar na afloop onder een lavende kop (niet kopje) thee. Overste van der Woerd bekent, dat ook een beetje eigenbelang hem gedreven heeft tot deze unieke invitatie: hij moet te zijner tijd op de afgestudeerden kunnen rekenen. Naast tandartsen aan de wal heeft hij in zijn schema van de organisatie van de M.T.D. ook varende tandartsen opgenomen en op de „Karel Doorman” is bereids een collega geplaatst. De beide nieuwe kruisers van onze vloot zullen eerlang, voor het eerst in de geschiedenis van de geneeskundige verzorging der schepelingen, ook een dergelijke functionaris rijk zijn. De chef heeft, zo vertelt hij, zich de gebitssanering van alle opvarenden ten doel gesteld en gegeven de voorbeeldige tucht, acht hij zulks ten volle voor verwezenlijking vatbaar.

De varende tandarts heeft eveneens tot taak om in de haven de bemanning te verzorgen van de kleinere eenheden. De verschillende onderdelen op de wal hebben hun eigen tandarts, zo de Marine-vliegdiens te Voorschoten en de mariniers te Rotterdam. Van deze laatsten deelt de tandarts het wisselvallig bestaan, worden zij ergens aan land ingezet dan gaat hij mee, een transportabele uitrusting met zich voerend. Ook zijn tandartsen ingedeeld bij de marinekampen in de verschillende plaatsen in ons land.

Ons bezoek is ten einde. Als wij weer op de kade staan wordt juist een vliegtuig aan boord gehesen, het eerste van de reeks die nog moet volgen vóór de oefentocht naar Scapa Flow een aanvang neemt.

Twaalf jaar geleden wijdde het Tijdschrift een uitvoerige beschouwing aan de tandheelkundige dienst der Britse marine. Niets kon in 1936 doen vermoeden dat een dergelijk instituut ook bij ons nog eens werkelijkheid zou worden. De oorlog heeft versnellend gewerkt en thans heeft ook de varende tandarts zijn intrede op de vloot gemaakt. Wij wensen hem een goede reis en voldoening gevende arbeid. B.

ESPERANTO

In enkele landen, vooral in Oost-Europa schijnt de wens te bestaan de titels der door ons geplaatste oorspronkelijke bijdragen in een internationale taal te zien vertaald, b.v. in het Esperanto.

Bij wijze van proef zullen wij hiertoe overgaan, voorzover dit technisch mogelijk blijkt. Daardoor wordt de weg geopend het contact met die landen, waar men de drie gangbare talen veelal niet beheerst nauwer aan te halen. Immers bij voldoende interesse in het onderwerp kan men zich dan tot ons wenden om een résumé in het Esperanto, waarvoor wij dan hopen te zorgen.

De spoed, waarmede wij vaak de aangeboden copie hebben te verwerken, maakt het ons n.l. lang niet altijd mogelijk een vertaalde samenvatting te geven. Voorzover daartoe gelegenheid bestaat, zullen wij dan, naast de drie gebruikelijke talen, ook het Esperanto geven.

Hieronder laten wij de vertaling in het Esperanto van het bovenstaande, benevens van de voornaamste inhoud van dit nummer volgen.

REDACTIE

In deze aflevering:

Paradentose - Tandvleeshypertrophie - Bloedziekte.

Een geval uit de praktijk, door F. D u y v e n s z.

Sociale Orthodontie, door M. J. F. Koenen.

Reusceltumoren in de kaak, door Jhr. B. A. M. Elias.

Distaalwaarts verplaatsen van molaargroepen, door P. Offermans.

En kelkaj landoj, speciale en orienta Europo, shajnas ke oni deziras la titolojn de la presitaj, originalaj artikoloj tradukitaj en iun internacian lingvon, ekz. en Esperanton. Kiel provo ni ekfaras tion, almenaŭ tiom kiom evidentighos teknike eble. Per tio la vojo liberghas al plivigliki la kontakton kun tiuj landoj, kie oni ofte ne mastras la tri kutimajn lingvojn. Kaze de suficha interesigho pri ia temo oni povas peti al ni resumon en Esperanto, kiun ni tiam klopodos disponigi.

La rapido, per kiu ni ofte devas forlabori la prezentitajn manuskriptojn, kausas ke ne chiam estos eble al ni aperigi tradukitan resumon. Laueble ni aldonos unu, krom en la tri kutimaj lingvoj, ankaŭ en Esperanto.

Chi-sube ni sekvigas la tradukon en Esperanto de la precipa enhavo de tiu chi kajero.

La Redakcio.

En tiu chi kajero:

Paradentozo - Ginggivohipertrofiio - Sanggomalsano

Kazo el la praktiko, verkis F. Duyvensz, p.

Socia ortodontio, verkis M. J. F. Koenen, p.

Grandegchaj tumoroj en la makzelo, verkis B. A. M. Elias, p.

Malantaŭenigo de molargrupoj, verkis P. Offermans, p.

BENOEMING LECTOR TE GRONINGEN

Bij K.B. is benoemd tot lector in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen, om onderwijs te geven in de dento-maxillaire orthopaedie, K. G. Bijlstra, thans conservator bij de tandheelkunde aan genoemde universiteit.

Op 10 Juni j.l. heeft de Council van de Dental Faculty van de Royal College of Surgeons of England de heer Ch. F. L. Nord benoemd tot Fellow of Dental Surgery (F.D.S. R.C.S.).

The Royal College of Surgeons, het oudste en beroemdste medische lichaam in Engeland heeft ruim een jaar geleden deze Dental Faculty gesticht, teneinde ook de tandartsen in de gelegenheid te stellen via examens voor deze Faculteit, na het tandartsexamen, een Fellowship te kunnen verkrijgen. Het is de hoogste wetenschappelijke tandheelkundige titel in het Britsche Rijk. Wij wensen collega Nord van harte geluk met deze eervolle onderscheiding.

RED.

L. HERB. LOEB, OFFICIER IN DE ORDE VAN ORANJE-NASSAU

Naar wij vernemen is aan collega L. H. Loeb te Boston (U.S.A.) de onderscheiding verleend van Officier in de orde van Oranje-Nassau. Waar deze gelijktijdig werd toegekend aan Dr. J. L. F. Appleton en Dr. L. W. Burket is het duidelijk dat deze onderscheiding is bedoeld als erkenning voor het goede werk dat deze drie collega's voor de „Ivory Cross Expeditions" hebben gedaan. Loeb heeft zich sedert zijn, uit nood geboren vestiging in de Verenigde Staten, opgeworpen als gezant onzer vaderlandse professie. De wijze waarop hij zich van deze taak kwijt vervult ons met dankbaarheid en het verheugt ons dat ook de regering gemeend heeft zijn verdiensten op zo eervolle wijze te moeten erkennen. Wij wensen de drie nieuwe officieren van harte geluk en hopen dat het Loeb gegeven moge zijn de belangen van zijn collega's-landgenoten nog vaker te dienen. Het adres van Loeb is thans: 29 Commonwealth Avenue, Boston, U.S.A.

Redactie.

VOORDRACHTEN Dr. H. SICHER

Het Bestuur van de Amst. Tandh. Vereniging, Afdeling Amsterdam der Ned. Mij. t. b. d. Tandheelk. deelt mede, dat het Dr. Harry Sicher, docent aan de School of Dentistry van de *Loyola Universiteit te Chicago*, vroeger privaat-docent aan de Universiteit te Wenen bereid heeft gevonden te Amsterdam enige lezingen te houden.

Bij voldoende deelname aan de cursus, zal deze gehouden worden op Vrijdagavond 16 Juli en Zaterdagmiddag en Zaterdagavond 17 Juli 1948 in het American Hotel.

De titels van de voordrachten zijn:

1. Histobiology of Bone and Bones.
2. Growth of Skull and Face.
3. Eruption of teeth.

Dr. Harry Sicher zal velen Uwer bekend zijn als de schrijver van het standaardwerk „Anatomie für Zahnärzte“, dat hij in samenwerking met Prof. Julius Tandler schreef.

In Amerika heeft hij grote vermaardheid verworven door zijn bijzonder onderhoudende wijze van doceren. Mede door de belangrijkheid van de gekozen onderwerpen nemen wij aan, dat er grote belangstelling voor deze voordrachten zal bestaan.

Wij verzoeken U dringend ten spoedigste Uw aanmelding in te zenden aan de secretaris, E. Mij n a r e n d s, J. W. Brouwersplein 12, Amsterdam (Z.).

Kosten voor deelname bedragen f 15.—.

De commissie van voorbereiding,

E. J. v. d. BERG.
J. H. v. d. STERR.
C. M. MOLHUYSEN.
E. MIJNARENDS, secretaris.
J. SNUIF, penningmeester.

PERSONALIA

Gevestigd:

- A. C. Lamers, tandarts, Michiel Angelostraat 105, Amsterdam-Z.
J. Hagenaau, tandarts, Nassaulaan, Apeldoorn.
Mej. C. R. Hoeksma, tandarts, Gr. Adolf van Nassaustraat 6b, Rotterdam.
E. Meerwaldt, tandarts, Burg. v. Esstraat 97, Rotterdam.
Th. J. Adam, tandarts v. Alkemadelaan 11, 's-Gravenhage.
H. C. N. Munnig Schmidt, tandarts, Eendrachtstraat 23¹, Amsterdam.

Vertrokken:

- Van Doetinchem naar Amsterdam M. C. Dijk, tandarts.
Van 's-Gravenhage H. T. Souw, tandarts (naar Batavia).
Van 's-Gravenhage H. M. J. Scheffer, tandarts (naar Werken en Sleeuwijk).

Bevorderd tot tandarts:

M. C. Breuning; D. Oostinga; C. A. v. d. Spek; A. J. L. Terwen; Mej. A. M. Veeneklaas; J. Wanmaker; E. W. v. d. Grijp; A. de Koning; J. F. F. de Cock; H. F. W. Burger; J. F. Kuperus; A. R. E. v. d. Bosch; M. D. J. B. Schrijver; Mej. B. Boswijk; G. Vink; J. H. C. Zandvoort; G. J. T. M. Petit; C. H. van Baak; A. M. de Booy; J. C. Hovinga; J. Streulgers.

IVORY CROSS EXPEDITION 1948

for

ORTHODONTIA AND PERIODONTIA, UTRECHT 7-15 JULI

Onder auspiciën van Ver. v. Ned. Tandartsen, W.T.A., Ned. Ver. v. Orthodont. Studie. A.R.P.A.

PROGRAMMA:

Dinsdag 6 Juli, 8 u. n.m.	Officieuze bijeenkomst in „Pays Bas”, Janskerkhof.
Woensdag 7 Juli, 9.30 v.m.	Opening in de Aula van de R.U. Rede van Prof. Dr. U. G. Bijlsma, Rector-Magnificus R.U. Rede Prof. M. Hut. Rede J. A. C. Duyzings. Rede H. K. Michaëlis.
10.30 u.	Officiële ontvangst door het gemeentebestuur van Utrecht, in de St.-Michel's kapel van de Domtoren.
1.30-4.30 u.	„Esplanade” Lucas Bolwerk: Dr. George R. Moore, Orthodontie.
Donderdag 8 Juli, 9.00-12 u.	Dr. Henry M. Goldman, Parodontose.
1.30-4.30 u.	Dr. George R. Moore, Orthodontie.
Vrijdag 9 Juli, 9.00-12 u.	Dr. Henry M. Goldman, Parodontose.
1.30-4.30 u.	Dr. George R. Moore, Orthodontie.
Zaterdag 10 Juli	Excursie per autobus.
9 u.	Vertrek naar Oudewater en Gouda.
1.45 u.	Vertrek naar Amsterdam, Rijksmuseum, Grachtentocht.
7 u.	Feestmaal, Hooge Vuursche, Baarn.
Zondag 11 Juli	Vrij.
Maandag 12 Juli, 9.00-11.30 u.	Dr. George R. Moore.
1.30-4.30 u.	Dr. Henry M. Goldman.
Dinsdag 13 Juli, 9.00-11.40 u.	Dr. George R. Moore.
1.30-4.30 u.	Dr. Henry M. Goldman.
Woensdag 14 Juli, 9.00-11.30 u.	Dr. George R. Moore.
1.30-4.30 u.	Dr. Henry M. Goldman.
Donderdag 15 Juli, 9.00-11.30 u.	Dr. George R. Moore.
1.30-4.30 u.	Dr. Henry M. Goldman.

COMMISSIE:

Dr. L. Herbert-Loeb, Boston, U.S.A.

C. F. A. Moorrees, Boston U.S.A.

J. A. Duyzings, A. Edel, Dr. Th. E. de Jonge, H. K. Michaëlis, C. J. Sindram, J. Stork, D. F. Veldkamp, J. B. Visser, S. W. Weisfell.

UITVOEREND COMITE:

J. A. C. Duyzings voorz.

D. F. Veldkamp secr. Stationsstraat 100, Zaandam.

A. E. Edel, penningmeester.